

Ylioppilaskunnan lausunto yliopistolle esityksestä uudeksi yliopistojen rahoitusmalliksi

Ylioppilaskunta kiittää mahdollisuudesta lausua yliopistolle esityksestä yliopistojen uudeksi rahoitusmalliksi. Lausunnon rakenne seuraa opetus- ja kulttuuriministeriön antaman lausuntopohjan kysymyksiä. Lausunnon liitteenä on Turun yliopiston ylioppilaskunnan ja usean muun ylioppilaskunnan lokakuussa julkaisema kannanotto koskien uutta rahoitusmallia. Kannanotossa todetaan:

”Kokonaisuudessaan yliopistot tarvitsevat mahdollisimman yksinkertaisen, ennustettavan ja läpinäkyvän rahoitusjärjestelmän. Myös tulosohjauksen kansainvälisesti vertaillen suurta roolia ohjaus- ja rahoitusjärjestelmässä tulisi arvioida. Tutkimus- ja koulutustoiminta ovat pitkäjänteistä toimintaa, jossa ei ole pikavoittoja saatavilla. Annetaan yliopistoille työrauha ja mahdollisuus kasvaa omiksi parhaiksi itsekseen, omista lähtökohdistaan käsin.”

Ylioppilaskunta joutuu toteamaan, että esitetty rahoitusmalli kulkee vastavirtaan lisäämällä toistaiseksi hyvin epämääräistä strategista rahoitusta ja lisäämällä kansainvälisesti poikkeavan tulosperustaisen mallin tulospainotusta. Lisäksi malli on ristiriidassa opetus- ja kulttuuriministeriön omien toiveiden kanssa korkeakoulujen tekemästä yhteistyöstä – malli ei jatkossakaan kannusta yhteistyöhön, vaan kilpailuun.

Tässä ylioppilaskunnan muut keskeiset huomiot:

- Nykyisestä alakohtaisesta kustannuskompensaatiosta ei tulisi luopua ja siirtää tutkintojen (koulutuksen) tulosindikaattoriin.
- Tutkintojen tavoiteaikaan sidotut kertoimet ovat haitallisia koulutusjärjestelmämme kokonaisuudelle ja kannustavat yliopistoja koulutuksen laadun ja opiskelijoiden elämäntilanteiden kannalta kohtuuttomaan suuntaan.
- Rahoitusmallin tutkintokertoimet lisäävät yhdessä todistusvalinnan ja ensikertalaisikiintiöiden kanssa koulutuksellisten umpiperien syntymistä järjestelmässämme.
- Jatkuvan oppimisen huomiointi mallissa jää kunnianhimottomaksi, eikä kannusta uusiin avauksiin.
- Laadullisen työllistymisen indikaattorin sisältämä uraseurantakyselyjen tuloksiin keskittyvä osuus on tervetullut lisä, joka painottaa tutkinnoista saatavia yleisiä valmiuksia.

Kysymyskohtainen käsittely:

Valtioneuvoston asetus yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1. Asetusluonnoksessa (5 §) esitetään, että yliopistolain 49 §:n 3 momentissa tarkoitettusta perusrahoituksesta 76 prosenttia määräytyisi toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja 24 prosenttia muiden koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella. Koulutuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi esitetään 42 % ja tutkimuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi 34 %. Strategiaperusteisen rahoituksen osuudeksi esitetään 15 % ja valtakunnallisten tehtävien osuudeksi 9 %.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- **Ei**

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 1:

Ylioppilaskunta ei näe tarkoituksenmukaisena siirtää alakohtaista kustannuskompensaatiota tuloksiin sidotuksi ja näin edelleen lisätä mallin kansainvälisesti poikkeuksellisen rajua tulospainotusta. Alakohtaisuuden siirtäminen ei myöskään kannusta yliopistoja yhteistyöhön, vaan entisestään vahvistaa kilpailuasetelmaa ja omien alojen suojelua.

Strategiaperustaisen rahoituksen lisääminen on myös ongelmallista. Läpinäkyvyyttä on luvattu, mutta konkreettiset esitykset ovat jääneet vähäisiksi. Lisäksi esimerkiksi viime tulossopimusneuvottelut toteutettiin aiempaa läpinäkymättömämmällä tavalla.

2. Koulutuksen rahoitusosuuteen (6 §) esitetään lisättäväksi uraseurantaan perustuva rahoitusosuus.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- **Kyllä**

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 2:

Nyt tehtävä lisäys on kannatettava. Laadulliseen työllistymiseen liittyvä uusi uraseurantakyselyyn perustuva osuus kannustaa yliopistoja kiinnittämään huomiota tutkintojen antamiin yleisiin valmiuksiin. Sen sijaan jo aiemmin mallissa ollut työllistymiseen liittyvä osuus on ongelmallisempi, sillä siihen vaikuttamiseen yliopistoilla on melko vähän välineitä, varsinkin kun kyse on muun muassa suhdannesidonnaisesta asiasta.

3. Muihin koulutuksen ja tiedepoliittikan tavoitteisiin pohjautuvia rahoitusosuuksia (7 §) esitetään tarkennettavaksi strategiaperusteisen rahoituksen määräytymisperusteiden osalta siten, että se jakaantuisi yliopiston strategiaa ja uudistumista tukevaan osuuteen sekä valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukevaan osuuteen.

Pääosa rahoituksesta kohdistuisi yliopiston omaa strategiaa ja uudistumista tukeviin toimenpiteisiin. Yliopiston strategiaa ja uudistumista tukevassa osiossa huomioitaisiin myös toimintaa läpileikkaava kansainvälisyys korkeakoulukohtaisista lähtökohdista (mittarit ja seuranta).

Toimenpiteistä ja niiden seurannasta sekä niitä tukevasta strategiaperusteisesta rahoitusosuudesta sovittaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön ja yliopistojen välillä. Valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukeva osuus perustuisi mainittuja tavoitteita edistäviin OKM:n ohjelmiin.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 3:

Katso perustelut kysymyksestä 1.

5. Muuta lausuttavaa ehdotukseen valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (esim. alakohtaisen rahoitusosuuden poistaminen ja huomioiminen jatkossa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen mukaisilla tutkintokohtaisilla kertoimilla)?

Ylioppilaskunta vastustaa alakohtaisen rahoitusosuuden poistamista ja siirtämistä osaksi tutkintokohtaisia kertoimia.

Opetus- ja kulttuuriministerin asetus yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä

7. Asetuksen 1 §:n 1-5 momentissa ehdotetaan, että:

a) tutkintojen laskennassa huomioitaisiin alakohtaiset erot mm. infrastruktuuri- ja henkilöstöintensiivisyydessä eri kertoimilla kolmessa kategoriassa tutkintojen mukaan jaoteltuna (asetuksen liite)b) toinen samantasoinen tutkinto huomioitaisiin pienemmällä kertoimella ja c) tutkinnon tavoiteajassa suorittaminen huomioitaisiin kahdella eri kertoimella.

Ylemmissä korkeakoulututkinnoissa koulutusalaryhmittäin sopimuksessa sovittu tutkintotavoite toimisi jatkossakin rahoitusrajana, jonka ylittävistä tutkinnoista ei myönnetä rahoitusta. Alaryhmittelyä on muutettu nykyistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- **Ei**

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa kohtaan 7:

Tavoiteaikakertoimet kannustavat yliopistoja tutkintotehtailuun, mikä ei tue koulutuksen laadullisia tavoitteita. Ne myös kannustavat yliopistoja olemaan huomioimatta yhteisöjensä jäsenten erilaisia elämäntilanteita ja ymmärrettäviä syitä tutkintojen viivästymiselle tavoiteajasta. Kun samalla mallista poistuu kansainvälisyyden mittarit, ainakin nykyisessä läpinäkyvässä muodossaan, kannustavat tavoiteaikakertoimet karsimaan vaihtoja ja harjoitteluita, mikäli on vaarana, että ne ajallisesti pidentäisivät tutkintoa. Alat ovat myös harjoitteluiden osalta hyvin eriarvoisessa tilanteessa: osassa harjoittelut korvataan opintopisteillä harjoitteluun käytetyn ajan mukaan, osassa ei lähellekään.

Tavoiteaikakertoimet uhkaavat vaikeuttaa siirtymiä alojen ja korkeakoulujen välillä ja näin korostavat ”oikean” koulutusvalinnan tekemistä. Erityisesti toisen tutkinnon rankaisukerroin (0,5) ei kannusta ottamaan erillisvalinnoilla tai siirtomenettelyllä jo tutkinnon omaavia opiskelijoita yliopistoon. Samaan aikaan yliopistot eivät pysty vaikuttamaan tällaisten opiskelijoiden sisäänpääsyyn päävalinnan kautta. Mallin ei tulisi rangaista hakijoita, eikä yliopistoja asioista, joihin he eivät voi vaikuttaa.

Alakohtaisen kustannuskompensaation yhdistäminen tutkintokertoihin kannustaa yliopistoja tutkintokikkailuun ja pikavoittojen kalasteluun. Alat, joiden läpäisy on ollut heikkoa ja saavat jonkinasteisen alakustannuskompensaation, saavat perusteettoman edun tilanteesta. Käytännössä kyseisiä aloja ja niihin keskittyviä yliopistoja palkitaan aiemmista riittämättömistä toiminnoista läpäisyn parantamiseksi. Ylioppilaskunta näkee kaikki alat ja tutkinnot arvokkaina ja samalla ymmärtää niiden erilaiset kustannusrakenteet. Tasapuolinen ratkaisu olisikin jatkaa kustannuskompensaatiota erillisenä, ei tuloksiin perustuvana, rahoituselementtinä.

8. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa esitetään, että ns. jatkuvan oppimisen kokonaisuus muodostuisi

a) yliopiston avoimessa yliopisto-opetuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlasketusta määrästä ja b) korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella yliopistossa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlasketusta määrästä.

Tekijät vastaisivat voimassa olevan rahoitusmallin tekijöitä, joista yhteistyöopinnot ehdotetaan erotettavaksi omaksi laskentakriteerikseen.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- **Ei**

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 8:

Kohdan tarkoitus on hyvä ja oikeansuuntainen, mutta toteutus jää kunnianhimottomaksi. Samalla jää käyttämättä mahdollisuus kannustaa yliopistoja yhteistyöhön jatkuvan oppimisen osalta. Elinikäisen oppimisen osalta kaivattaisiin kannusteita uuden luomiseen ja yhteistyöhön, mutta nyt palkitaan lähinnä vain jo olemassa olevasta. Esimerkki uudenaikaisista tavoista jatkuvan oppimisen edistämiseen on muun muassa Suomen ylioppilaskuntien liiton esiin nostama alustamalli (<https://syl.fi/wp-content/uploads/2017/11/Ehdotus-korkeakouluvision-tiekartaksi-1.pdf>).

9. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa esitetään opiskelijapalautteeseen liittyvän rahoitustekijän pysymistä mallissa nykyisellään.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- **Kyllä**

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 9:

Opiskelijapalaute on esitetyn mallin yksi harvoista mittareista, joka pyrkii koulutuksen laadun havainnollistamiseen. Lisäksi mittari tarjoaa rahoituselementin lisäksi erittäin paljon dataa niin yliopistojen kuin ministeriön käyttöön.

10. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohdassa ja 7-8 momentissa ehdotetaan työllistymisen ja työllistymisen laadun rahoitustekijöiden muodostumista:

a) voimassa olevaa rahoitusmallia vastaavasti työllistymisestä vuosi valmistumisen jälkeen, jonka laskentaan lisättäisiin yrittäjien huomioiminen kertoimella 2; sekä b) ehdotettavasta uraseurantakyselyn vastausten pisteiden yhteenlasketusta määrästä. Uraseurantakyselyyn liittyvät kysymykset ja niiden pisteytystaulukko ovat asetuksen liitteessä.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- **Kyllä**

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 10:

Katso perustelut kysymykseen 2.

11. Asetuksen 2 §:ssä ja liitteessä tutkimuksen rahoitusosuuden laskentakriteerien tekijöiksi ja painoarvoiksi esitetään:

1. Julkaisujen lukumäärä, 14 % 2. Yliopistossa suoritettujen tohtorin tutkintojen lukumäärä, 8 % 3. Kansainvälinen kilpailtu tutkimusrahoitus, 6 % 4. Kotimainen tutkimusrahoitus sekä kotimainen ja kansainvälinen yritysrahoitus, 6 %

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- **Ei kantaa**

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 11:

Kansainvälisen tutkimusrahoituksen hakemiseen kannustaminen on periaatteessa järkevää. Yhdessä julkaisuindikaattorin kanssa tutkimusrahoitus kuitenkin muodostaa kaksinkertaisen mittarin – samasta työstä palkitaan useampaan kertaan. Rahoitusmallin viilaamisen sijaan järkevämpää olisi suomalaisen tutkimus- ja muun hankerahan ohjaaminen yliopistojen perusrahoitukseen ja tätä kautta mahdollistaa sisäisen hakemisen sijaan kansainvälisen rahoituksen hakemiseen paremmat ajalliset ja muut edellytykset.

12. Asetuksen 2 §:n 1 momentissa esitetään voimassa olevan rahoitusmallin mukaisesti, että julkaisuperusteinen rahoitus muodostuu julkaisujen lukumäärästä tiedonkeruu- ja tasoluokittain kertoimella painotettuna 3 momentin tarkennuksissa esitetyllä tavalla. Lisäksi 2 §:n 4 momentissa esitetään julkaisutiedonkeruun luokkien A, C1 ja C2 mukaisia avoimesti saatavilla olevia vertaisarvioituja julkaisuja painotettavaksi kertoimella 1,2.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- **Ei kantaa**

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 12:

Ylioppilaskunta haluaa tässä yhteydessä ilmaista huolensa tieteellisestä julkaisemisesta kotimaisilla kielillä. Yliopistoilla ja tutkijoilla tulee olla riittävät kannusteet julkaista tutkimusta ja sen tuloksia myös kotimaisilla kielillä. Tieteen on pysyttävä kansantajuisena ja tieteen käsitteistöä kotimaisilla kielillä on huolehdittava.

14. Asetuksen 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa esitetään rahoitusperusteeksi kansainvälistä kilpailtua tutkimusrahoitusta ja 4 kohdassa kotimaista tutkimusrahoitusta sekä kotimaista ja kansainvälistä yritysrahoitusta. Laskenta vastaisi nykyisen rahoitusmallin laskentaa, mutta 4 kohdan sanamuotoa on tarkennettu kuvaamaan paremmin sen sisältöä. Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- **Ei kantaa**

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 14:

Katso perustelut kysymykseen 11.

15. Muuta lausuttavaa luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi? Muut mahdolliset kommentit?

Ylioppilaskunta on huolissaan rahoitusmallin, ensikertalaiskiintiöiden ja opiskelijavalintauudistuksen muodostamasta yhdistelmästä, joka ajaa nuoret tekemään jo lukion alussa ”oikeita” koulutusvalintapäätöksiä. Tähän kannustaa/pakottaa todistusvalinnan lisääntyminen korkeakoulujen sisäänotossa, päävalinnan ensikertalaisia suosivat kiintiöt, nyt esitettävä alojen välisiä siirtoja ja mahdollisesti vaihtoja sekä harjoittelujaksoja vieroksuva ja tavoiteaikaa painottava rahoitusmalli. Tämän yhdistelmän ydin ei ole suomalaisen osaamisen kehittäminen.

Turussa 11.12.2018

Inari Harjuniemi

ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja

Rauli Elenius

ylioppilaskunnan pääsihteeri